

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă privind jurisprudența Curții nr. 128

Martie 2010

Medvedyev și alții c. Franței [Marea Cameră] - 3394/03

Hotărâre din 29.3.2010 [MC]

Articolul 1

Jurisdicția statelor

Responsabilitatea statelor

Competența teritorială

Competența teritorială în timpul interceptării unei nave străine în marea liberă

Articolul 5

Articolul 5-1

Privarea de libertate

Căi legale

Reținerea la bord a echipajului unei nave străine interceptate în marea liberă:
violare

Articolul 5-3

De a fi adus cât mai rapid în fața unui judecător sau a altui magistrat

Deținuți aduși în fața unei autorități judiciare după 13 zile de detenție ca urmare a interceptării unei nave în marea liberă: *absența violării*

În fapt – Reclamanții, resortisanți ucraineni, români, greci și chilieni, făceau parte din echipajului cargoului denumit *Winner*, sub pavilion cambodgian. În cadrul luptei internaționale împotriva traficului de stupefiante, autoritățile franceze au aflat că această navă era susceptibilă să transporte cantități importante de

droguri. Printr-o notă verbală din 7 iunie 2002, Cambodgia și-a dat acordul pentru intervenția autorităților franceze. Autoritățile maritime au procedat, în consecință, la interceptarea în marea liberă a cargoului, în largul Insulelor Capului Verde, apoi la deturnarea acestuia către portul Brest (Franța). Printr-o hotărâre din 10 iulie 2010, o cameră a Curții a conchis în unanimitate asupra violării articolului 5 § 1, considerând că reclamanții nu au fost privați de libertate, conform căilor legale. Aceasta a conchis, de asemenea, cu patru voturi contra trei asupra absenței unei violări a articolului 5 § 3. Curtea a relevat că reclamanții nu au prezentați unui judecător sau unui alt magistrat abilitat prin lege să exercite funcții judiciare, decât în momentul prezentării în fața judecătorului de libertăți și detenție în vederea plasării acestora în detenție provizorie, adică după 15 sau 16 zile de privare de libertate. Totuși, aceasta a considerat că durata privării de libertate a reclamanților este justificată de circumstanțe excepționale.

În drept – Articolul 1: ținând cont de existența unui control absolut și exclusiv exercitat de către Franța, cel puțin *de facto*, asupra navei *Winner* și a echipajului acesteia din momentul interceptării navei, de manieră continuă și neîntreruptă, reclamanții au fost sub jurisdicția Franței în sensul articolului 1.

Concluzie: Reclamanții au fost sub jurisdicția Franței (unanimitate).

Articolul 5 § 1: a) *Aplicabilitatea* – Reclamanții au fost supuși controlului forțelor militare speciale și privați de libertate pe parcursul întregii traversări/călătorii, din moment ce cursul urmărit de navă era impus de militarii francezi. Situația acestora, după interceptare, constituie o privare de libertate în sensul articolului 5.

b) *Fondul* – În domeniul luptei împotriva stupefiantelor în marea liberă, dreptul internațional public prevede regula competenței statului pavilionului, sau, în speță, Cambodgia.

Convenția de la Montego Bay* nu autorizează intervenția autorităților franceze din moment ce Cambodgia nu este parte la această Convenție și nu putea, prin urmare, să acționeze în scopul aplicării acesteia, transmițând nota sa verbală din 7 iunie 2002. În plus, cererea de cooperare prezentată Cambodgiei de către Franța nu era justificată de faptul că aceasta din urmă suspecta o navă sub pavilionul francez de a efectua trafic de stupefianți. De asemenea, nu este stabilit că o practică constantă a statelor de natură să stabilească existența unei norme de drept internațional cutumiar, ar conferi o autorizație generală de intervenție oricărui stat care are motive serioase să creadă că o navă care arborează pavilionul altui stat, este implicată în traficul de stupefianți. Astfel, nu se poate susține în mod rezonabil că ipoteza privind posibilitatea pentru o navă de război să intercepteze o navă, dacă există motive întemeiate de a suspecta că acesta este fără naționalitate, este aplicabilă circumstanțelor speței, care nu susține asemenea afirmații.

În ceea ce privește legea franceză, în plus faptului că aceasta vizează, în esență, să transpună în dreptul intern tratatele internaționale, și anume Convenția de la Viena**, aceasta nu poate să contravină tratatelor menționate și nici principiului de competență exclusivă a statului pavilionului. Astfel, din moment ce Cambodgia nu era parte la Convenția transpusă în dreptul intern, nava *Winner* nu avea arborat pavilionul francez și niciun membru al echipajului nu era de naționalitate franceză, legea franceză nu era aplicabilă. Nu se poate considera că legea franceză era conformă principiului general de securitate juridică, neîndeplinind condițiile de previzibilitate și accesibilitate, impusă pentru a satisface criteriul de legalitate: nu se poate pretinde, în mod rezonabil, că echipajul unei nave sub pavilion cambodgian și care navighează în marea liberă, putea prevedea, chiar cu

ajutorul unei consultații, că era susceptibil să releve de legislația franceză în circumstanțele cauzei. Prin urmare, dacă Convenția de la Montego Bay avea drept scop, în special, codificarea dreptului mării sau ranforsarea acestuia, prevederile sale relative la lupta împotriva traficului ilicit de stupefianți în marea liberă demonstrează, de altfel ca și Convenția de la Viena care o completează pentru a organiza/reglementa cooperarea internațională fără a-i conferi un caracter obligatoriu, atât absența unui consens, cât și a regulilor și practicilor precise și recunoscute în materie, la nivel internațional. În același timp, independent de Convențiile de la Montego Bay și Viena, cât și de legislația franceză, Cambodgia și-a dat acordul pentru intervenția autorităților franceze printr-o notă verbală. Dacă Convenția de la Montego Bay este inaplicabilă în speță, aceasta nu interzice statelor să prevadă alte moduri de colaborare pentru a lupta împotriva traficului de stupefianți în marea liberă. Prin urmare, notele verbale constituie o sursă de drept internațional susceptibilă să fie calificată drept tratat sau acord, dacă se constată existența unui consimțământ între autoritățile corespunzătoare, o poziție comună asupra unui anumit subiect sau, de exemplu, exprimarea unei dorințe sau a unui angajament unilateral. În aceste condiții, nota verbală în cauză constata acordul autorităților cambodgiene pentru interceptarea navei „Winner”. Textul notei verbale menționa „nava *Winner*, navă sub pavilion cambodgian”, care constituia unicul său obiect și pentru care confirma autorizația de interceptare și intentare a urmăririi penale. Astfel, soarta membrilor echipajului nu era acoperită într-un mod suficient de detaliat de conținutul acestei note și nu este stabilită că privarea de libertate a acestora constituia obiectul unui acord între cele două state, susceptibil să reprezinte un drept „clar definit” în sensul jurisprudenței Curții. Nota verbală, de asemenea, nu îndeplinea condiția de „previzibilitate”. Nu a fost demonstrată existența unei practici curente și continue între Cambodgia și Franța privind lupta împotriva traficului de stupefianți în marea liberă vizând navele sub pavilionul cambodgian, ci dimpotrivă, aceasta coroborat cu absența ratificării convențiilor relevante de către Cambodgia, utilizarea unui acord ad-hoc prin notă verbală, în absența oricărui tratat sau acord bilateral sau multilateral care să implice aceste două state de o manieră permanentă, atestă caracterul excepțional sau, cel puțin unicitatea măsurii de cooperare pentru care s-a optat în speță. În orice caz, caracterul previzibil, pentru infractor, a urmăririi penale pentru trafic de stupefianți nu se confundă cu previzibilitatea normei legale pe care s-a bazat intervenția. În caz contrar, orice activitate susceptibilă să fie calificată de infracțiune de dreptul intern, ar dispensa statele de obligația care le revine pentru a adopta norme care răspund condițiilor de calitate, în special sub aspectul articolului 5 § 1 din Convenția europeană și, acesta ar fi lipsit de substanță. Este regretabil că lupta internațională împotriva traficului de stupefianți în marea liberă nu este mai bine reglementată, ținând cont mondializarea în creștere a problemei. Cu toate acestea, dacă statul pavilionului nu este parte la Convențiile de la Montego Bay sau de la Viena, cum în speță Cambodgia, în absența unor inițiative regionale sau bilaterale este fără consecință. Asemenea inițiative nu sunt întotdeauna susținute de către state și aceasta în pofida posibilității pe care acestea o oferă pentru a acționa într-un cadru juridic bine definit. În orice caz, în privința statelor nesemnate la convențiile menționate, un răspuns adecvat ar putea consta în încheierea unor acorduri bilaterale sau multilaterale cu alte state. Având în vedere atât gravitatea, cât și amploarea traficului de stupefianți, o evoluție a dreptului internațional public, care ar consacra principiul potrivit căruia orice stat ar avea competența, ca excepție la regula statului pavilionului, ar constitui un progres semnificativ în lupta împotriva acestei activități ilicite.

Având în vedere cele menționate mai sus și de faptul că doar o interpretare restrictivă este în concordanță cu scopul și obiectul articolului 5 § 1, privarea de libertate a reclamanților, din momentul interceptării și până la sosirea navei în portul Brest, nu a fost „legală” în absența unei baze legale care să dispună de calitățile cerute pentru a satisface principiul securității juridice.

Concluzie: violare (zece voturi contra șapte).

Articolul 5 § 3: Arestarea și detenția reclamanților a început o dată cu interceptarea navei în marea liberă la 13 iunie 2002. Reclamanții au fost plasați în custodia poliției la 26 iunie 2002, după sosirea acestora în Franța. În fața Marii Camere, și pentru prima dată pe parcursul procedurii, Guvernul a prezentat informații întemeiate privind faptul că reclamanții au fost aduși, în aceeași zi, în fața unui judecător de instrucție responsabil de cauză. Rămâne doar că această prezentare judecătorului de instrucție, care în mod cert are calitate de „judecător sau alt magistrat abilitat prin lege să exercite funcții judiciare” în sensul articolului 5 § 3, a avut loc 13 zile după arestarea acestora. În momentul interceptării sale, *Winner* se afla în marea liberă, în largul insulelor Capului Verde și, prin urmare, departe de coastele franceze. De altfel, nimic nu indică că drumul spre Franța a luat mai mult timp decât necesar, ținând cont, în special, de condițiile meteorologice și de starea proastă în care se găsea *Winner*, ceea ce făcea imposibilă o navigare mai rapidă. În plus, reclamanții nu pretind că era anvizajabil de a fi luat în considerare posibilitatea de ai preda autorităților unei alte țări mai apropiate decât Franța, unde ar fi putut aduși în mod urgent în fața unei autorități judiciare. Referitor la ipoteza unui transfer pe o navă a Marinei Naționale pentru o repatriere mai rapidă, nu aparține Curții să aprecieze fezabilitatea unei asemenea operațiuni în circumstanțele cauzei. În fine, durata aflării reclamanților în custodia poliției înainte de aducerea acestora în fața unui judecător nu a fost decât de opt sau nouă ore după sosirea lor în Franța. Această perioadă de opt-nouă ore este compatibilă cu noțiunea de „cât mai rapid prezentat” definită de articolul 5 § 3 și de jurisprudența Curții (a se vedea *Rigopoulos c. Spaniei* (dec.), nr. 37388/97, 12 ianuarie 1999, Nota informativă nr. 2).

Concluzie: absența violării (nouă voturi contra opt).

Articolul 41: 5 000 EUR fiecărui reclamant pentru daune morale.

* Convenția Națiunilor Unite privind Dreptul Mării, semnată la Montego Bay la 10 decembrie 1982 și intrată în vigoare la 16 noiembrie 1994.

** Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și de substanțe psihotrope, semnată la Viena la 2 decembrie 1988 și intrată în vigoare la 11 noiembrie 1990.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reproducă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights

(<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.